

opusdei.org

Formacja doktrynalna i religijna w Opus Dei

Św. Josemaría wielokrotnie określał Opus Dei jako „wielką katechezę”. Z okazji wspomnienia św. Tomasza z Akwinu (28 stycznia) publikujemy tekst ks. J. L. Lordy o formacji doktrynalnej.

28-01-2019

1. Pobożność dzieci i solidna doktryna teologów

Formacja duchowa, formacja apostołska i formacja zawodowa wymagają fundamentu – formacji doktrynalnej i religijnej. By prowadzić życie duchowe, życie apostołskie i żeby uświęcać rzeczywistość tego świata według ducha Opus Dei trzeba do głębi poznać naukę chrześcijańską.

Po pierwsze – życie duchowe. Choć pobożność i doktryna to dwie różne rzeczy, jednak ściśle łączą się ze sobą. Zdarzają się osoby o bardzo małej kulturze, które są bardzo blisko Boga. Duch Święty — Mistrz życia wewnętrznego — udziela im mądrości. Jednak te same osoby, właśnie przez wzgląd na miłość Boga, która je porusza, zwykle odczuwają głód lepszego poznania doktryny chrześcijańskiej. Za przykład służy tutaj proboszcz z Ars, św. Jan Maria Vianney. Jako dziecko otrzymał bardzo słabe wykształcenie i dlatego tak wiele kosztowały go

studia w seminarium, gdzie bynajmniej nie był uczniem wybitnym. Osiągnął wielką świętość przez wzgląd na miłość Boga, która go poruszała. Jednak przez całe swoje życie dokładał heroiczych starań, żeby zgłębiać doktrynę i nauczać jej swoich parafian.

Pobożność potrzebuje doktryny ponieważ wraz z pogłębianiem znajomości Boga i Jego dzieł, wzrasta miłość ku Niemu. Natomiast miłość Boga rozpała pragnienie poznania Go lepiej. *Zapał zdobywania wiedzy teologicznej - dobrej i mocnej doktryny chrześcijańskiej – wynika przede wszystkim z pragnienia poznawania i miłowania Boga. Zarazem jednak jest konsekwencją ogólnej troski wiernej duszy o uchwycenie najgłębszego sensu świata, który jest dziełem Stwórcy*[1]. Święty Ambroży mówi: „Nie ma niczego, co dawałoby więcej życia duszy, niż Boża doktryna: im bardziej

wzrasta w naszej duszy słowo Boże, tym lepiej je przyjmujemy, rozumiemy i pojmujemy, tym bardziej wzrasta życie duszy. Odwrotnie — kiedy zabraknie doktryny, życie duszy osłabnie"[2].

Po drugie, doktryna – żywa i ufundowana na pobożności – jest potrzebna do apostołstwa:

Apostolstwo doktryny: to będzie zawsze twoim apostołstwem[3]. Aby

lepiej ukazywać tajemnice wiary.

Aby rozwiązywać trudności albo

niepokoje, jakie mogą odczuwać

ludzie. Aby przewycięzać mogące

pojawić się głosy krytyczne.

Kanałami komunikacji i nauczania

rozpowszechniane liczne są

zniekształcenia nauki i życia Pana

Jezusa i Kościoła. Kształtują często

sposób myślenia, czasami powodując

nawet prawdziwe niewolnictwo.

Również w tej kwestii należy

pokonywać zło obfitością dobra.

„Wobec takiej niewiedzy i tak wielu błędów w odniesieniu do Chrystusa, do Jego Kościoła [...], do najbardziej podstawowych prawd, my, chrześcijanie, nie możemy pozostać bierni, ponieważ Pan ustanowił nas 'solą ziemi' (Mt 5, 13) i 'światłem świata' (Mt 5, 14). Każdy chrześcijanin musi uczestniczyć w zadaniu formacji chrześcijańskiej"[4]. *Zadanie chrześcijanina: zagłuszyć zło obfitością dobra. Nie chodzi tylko o piętnowanie zła ani o zasłanianie się sztańcem negacji. Przeciwnie: żyć pełnią optymizmu, młodym duchem, radością i pokojem*[5].

Ignorancję i liczne zniekształcenia można przewyciężyć dobrze i pięknie wyłożoną doktryną, gdzie lśni prawda Boża, która jest światłem dla ludzkiego umysłu i radością dla serca. Św. Josemaría podkreślał często wagę „daru języków” — zdolności tłumaczenia spraw i

dostosowywania się do tego, kto nas słucha, żeby być zrozumianym.

Niektórzy nie wiedzą nic o Bogu..., gdyż nie mówiono im o Nim w sposób rozumiały[6]: Dar języków, umiejętność przekazywania nauki Bożej, jest niezbywalnym warunkiem działalności apostołskiej. — Dlatego codziennie proszę Boga, Pana naszego, aby go użyczył każdemu ze swych dzieci[7]. W tym sensie stwierdzał Święty Jan Chryzostom: „Jeżeli nie umie się przedstawić doktryny przyprawionej wdziękiem i solą dobrego przemawiania (...), niczego się nie osiągnie”[8].

Konkluzja zatem jest taka: formacja jest potrzebna zarówno do tego, by samemu walczyć o świętość, jak i do prowadzenia apostołstwa: *Każdy bowiem, w miarę swoich możliwości, powinien się starać zgłębiać na serio, w sposób naukowy naszą wiarę; to wszystko jest teologią. Tak więc —*

pobożność dzieci i solidna doktryna teologów[9].

2. Treść i styl formacji doktrynalnej

Wszyscy członkowie Opus Dei i wszystkie osoby, które przybliżają się do jego apostołstwa, mają szansę otrzymać solidną formację doktrynalną.

Tym, którzy proszą o przyjęcie do Dzieła, zapewnia się wstępną formację, kurs doktryny chrześcijańskiej, żeby dostatecznie poznali podstawy wiary. Potem numerariusze i niektórzy przyłączeni realizują, w tempie odpowiednim dla każdego, zważywszy na jego okoliczności i prywatne zobowiązania, studia filozoficzne i teologiczne na szczeblu akademickim. Numerarie pomocnicze również odbywają studia filozoficzne i teologiczne dostosowane do ich osobistych

okoliczności. Pozostali członkowie Opus Dei, przyłączeni i supernumerariusze, studiują w trybie skróconym zasadnicze treści z dziedziny teologii i wiele innych aktualnych doktrynalnych kwestii na cyklach konferencji i podczas dorocznych rekolekcji[10].

Św. Josemaría chciał, żeby to nauczanie, nie tracąc głębi, odbywało się w stosowny i atrakcyjny sposób, z uwzględnieniem sytuacji kulturalnej różnych grup osób i każdego miejsca, a także możliwości uczestników. Tak, by każdy mógł rozwiązać swoje wątpliwości i przygotować się dobrze do uzasadnienia naszej nadziei[11].

3. Zawsze w oparciu o nauczanie Kościoła

Opus Dei, z woli jego Założyciela, nie tworzy ani nie promuje własnych doktryn czy szkół filozoficznych i teologicznych. W Dziele naucza się doktryny chrześcijańskiej w takiej

formie, w jakiej przyjmuje ją i przekazuje sam Kościół, trzymając się wiernie Magisterium. Naucza się również najpewniejszych wniosków, uzyskiwanych powszechnie z nauk teologicznych. Wykładowcy starają się zapewnić sumę kultury filozoficznej i teologicznej, jaką powinien mieć dzisiaj chrześcijanin, i które pomagają w drodze do świętości, a także w uzasadnieniu i objaśnieniu wiary. Jednak Opus Dei nie przyjmuje jako instytucja — ani nie uznaje za własną — żadnej szkoły filozoficznej czy teologicznej[12].

Wykładowcy kierują się nauką św. Tomasza z Akwinu, ponieważ była wielokrotnie uznana i zalecana przez Biskupów Rzymu[13]. Tę samą opinię podkreśla dekret II Soboru Watykańskiego poświęcony formacji kapłańskiej, kiedy zaleca „głębiej w nie [tajemnice wiary] wnikać i wykrywać między nimi związek [...],

mając tu za mistrza św.
Tomasza"[14].

Szeroka wolność, jaką Kościół pozostawia swoim wiernym w sprawach podlegających opinii – stanowią one większość zagadnień – rozciąga się również na dziedzinę filozofii i teologii. Wiąże się z tym odpowiedzialność, która prowadzi do poważnej troski o osiągnięcie prawdy i roztropności w delikatnych i dyskutowanych przez specjalistów kwestiach, zawsze z szacunkiem dla pozostałych opinii. W przypadku teologii chrześcijańskiej, nie należy nigdy zapominać szacunku, na jaki zasługują sprawy Boga i tajemnicy, jaką zawierają.

Pobożność potrzebuje doktryny, a doktryna potrzebuje pobożności. Papież św. Grzegorz Wielki pisał: „Całkowicie bezużyteczna jest pobożność, jeżeli brakuje jej mądrości nauki”, ale również

„Niczym jest nauka, jeżeli nie służy pobożności”[15]. Teologia, która nie opiera się na pobożności, unosi się jakby na powierzchni i jest narażona na wszelkie zwodnicze prądy.

Zamiast rozpałać miłość do Boga, mogłaby ulec deformacji w służbie własnej próżności albo dla usprawiedliwienia własnych odchyłeń.

4. Wielka katecheza

Św. Josemaría wielokrotnie określał Opus Dei jako „wielką katechezę”, dlatego że zasadnicza i niemal wyłączna działalność Opus Dei polega na „udzielaniu doktryny”, na zapewnianiu formacji duchowej oraz doktrynalnej i religijnej swoim członkom i osobom uczestniczącym w jego pracach apostoelskich.

Celowi temu służą zarówno środki formacji osobistej, jak np. kierownictwo duchowe oraz środki zbiorowe dla grup osób, jak

rozważania, dni skupienia, wykłady, kursy, tygodnie nauki, kursy formacyjne lub rekolekcje.

Wymaga to wiele od tych, którzy przygotowują i udzielają środków formacyjnych. Muszą pamiętać o tym, jak ważna jest dobra organizacja i przygotowanie zajęć z należytą głębią oraz poszukiwanie sposobów przedstawienia zagadnień w atrakcyjny, a zarazem głęboki sposób.

Wymaga to również wysiłku od osób korzystających z tych środków. Należy pielęgnować chęć dalszej nauki „z taką radością, jakby robiło się coś po raz pierwszy”, mawiał niekiedy św. Josemaría. Nauczanie Kościoła zawsze jest żywą i ciągle młodą rzeczywistością, z której można wydobyć nowe światło i życie. Jednak zrozumienie go wymaga uwagi, a pogłębianie go — ciągłego rozważania.

W przypadku studiów filozoficznych i teologicznych św. Josemaría prosił wszystkich, żeby dokładali takich samych albo jeszcze większych starań jak w przypadku studiów świeckich. Poważne podejście do nauki jest odzwierciedlone w następującym punkcie *Drogi: Godzina nauki w życiu nowoczesnego apostoła jest godziną modlitwy*[16]. Św. Josemaría odnosił się tutaj do znaczenia, jakie ma nasycenie wszystkich środowisk i wiedzy ludzkiej światłem Ewangelii. Był świadomy, jak ogromną przeszkodą mogą stać się niektóre nauki, jeżeli nabiorą antychrześcijańskiego charakteru. Dlatego: *temu, kto ma szansę zostać uczonym, nie przebaczymy, jeśli nim nie zostanie*[17].

Jednak wymaga to bardzo głębokiej i przemyślanej znajomości zarówno własnej wiedzy — nauka, zawód, i tak dalej — jak również doktryny,

która ma ją oświecić. Każdy powinien wykonywać to zadanie z odpowiedzialnością, w swoim własnym obszarze wiedzy: *Studentcie: kształtuj w sobie solidną i czynną pobożność, wybijaj się w nauce, mocno pragnij być apostołem w swoim zawodzie. — A ja ci obiecuję, iż dzięki mocy tej formacji religijnej i naukowej osiągniesz szybki i szeroki rozwój*[18]. *Istnieje pilna potrzeba rozpowszechniania światła nauczania Chrystusa. Zdobywaj formację, zbieraj jasne myśli pełni nauczania chrześcijańskiego, aby potem być w stanie przekazać go innym. — Nie oczekuj oświecenia przez Boga, gdyż On nie ma powodu, by ci go użyczać, jeśli dysponujesz konkretnymi środkami ludzkimi: nauką i pracą*[19] *Ucz się. — Ucz się pilnie. — Jeżeli masz być solą ziemi i światłem, potrzeba ci wiedzy, umiejętności. A może myślisz, że na próżniaka i wygodnisią wiedza spłynie, jak natchnienie?*[20].

W każdym regionie — który w wielu miejscach jest zbieżny z obszarem kraju — gdzie pracuje Prałatura, wikariusz regionalny za zgodą Prałata eryguje *Studium Generale* z ciałem pedagogicznym złożonym z wykładowców z dziedziny teologii i filozofii. Zajmują się oni formacją doktrynalną podczas kursów formacyjnych. Każdy region ma również ośrodki nauczania zarówno dla numerarii, jak i numerariuszy, gdzie przez kilka lat odbywa się intensywniejsza formacja. O coś podobnego Dzieło stara się dla przyłączonych i supernumerariuszy w przypadku tak zwanych kursów szkoleniowych. Wszyscy zaś doskonałą swoją formację doktrynalną i religijną podczas corocznych kursów, które na ogół organizuje się w okresie wakacyjnym. Tempo tej formacji jest dostosowywane i dopasowywane do obowiązków rodzinnych i zawodowych każdego z uczestników.

Poza tym Prałat eryguje ośrodki międzyregionalne formacji duchowej, filozoficznej i teologicznej dla wykładowców tych dziedzin, innych wiernych Dzieła, którzy pełnią zadania formacyjne, oraz kandydatów do kapłaństwa[21].

Tymi ośrodkami międzyregionalnymi są obecnie dla kobiet Rzymskie Kolegium Najświętszej Maryi Panny (Rzym) oraz Colegio Mayor Goroabe (Pampeluna), a dla mężczyzn Rzymskie Kolegium Świętego Krzyża (Rzym) i Colegio Mayor Aralar (Pampeluna).

J. L. Lorda

Czerwiec 2011

Bibliografia podstawowa

II Sobór Watykański, dekrety *Optatam totius* i *Apostolicam actuositatem*

Św. Josemaría, *Droga*, 332-359

Św. Jan Paweł II, encyklika *Fides et ratio* (14-IX-1998)

Codex iuris particularis seu Statuta Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei, 96-109 (28 XI 1982)

[1] Św. Josemaría, *To Chrystus przechodzi*, 10.

[2] Św. Ambroży, *Expositio in Psalmum*, 118, 7, 7.

[3] Św. Josemaría, *Bruzda*, 225.

[4] Św. Jan Paweł II, *Przemówienie w Grenadzie*, 5-XI-1982.

[5] Św. Josemaría, *Bruzda*, 864.

[6] *Ibid.*, 941.

[7] *Ibid.*, 899.

[8] Św. Jan Chryzostom, *In Iohannem hom.*, 53, 2.

[9] Św. Josemaría, *To Chrystus przechodzi*, 10.

[10] Cfr. *Codex iuris particularis seu Statuta Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei*, 101 (28 XI 1982).

[11] Cfr. 1 P 3, 15.

[12] Cfr. *Codex iuris particularis seu Statuta Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei*, 109 (28 XI 1982).

[13] Cfr. *Ibid.*, 103 (28 XI 1982).

[14] II Sobór Watykański, Dekret *Optatam totius* o formacji kapłańskiej, 16.

[15] Św. Grzegorz Wielki, *Moralia*, I, 32.

[16] Św. Josemaría, *Droga*, 335.

[17] *Ibid.*, 332.

[18] *Ibid.*, 346.

[19] *Id.*, *Kuźnia*, 841.

[20] *Id.*, *Droga*, 340.

[21] Cfr. *Codex iuris particularis seu Statuta Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei*, 98 i 102 (28 XI 1982).

.....

pdf | dokument generowany
automatycznie z <https://opusdei.org/pl-pl/article/39-formacja-doktrynalna-i-religijna-w-opus-dei/> (25-01-2026)